

Preprečevanje
RSV
okužbe pri odraslih

Kaj je respiratorni sincicijski virus (RSV) virus?

Respiratorni sincicijski virus (RSV) je respiratorni virus, ki povzroča okužbe v jesensko-zimskem času, v nekaterih sezonah pa tudi še v pomladanskih mesecih. Je zelo nalezljiv virus, s katerim se lahko okužimo večkrat tekom življenja, ne glede na starost. RSV je najpogostejši povzročitelj bronhiolitisa in najpogostejši vzrok za hospitalizacijo otrok mlajših od 6 mesecev. **Okužba z RSV tudi pri odraslih predstavlja pomemben razlog obolevnosti in umrljivosti.** Pri odraslih se okužba z RSV najpogosteje kaže kot blago prehladno obolenje ali celo brezsimptomno, pri nekaterih odraslih pa lahko pride do bronhitisa in pljučnice. Večje tveganje za težji potek okužbe z RSV in zaplete imajo

starejši odrasli, še posebej tisti, ki imajo imunsko motnjo, prekomerno telesno težo ali kronične bolezni, kot so kronična odpoved ledvic, sladkorna bolezen, srčno-žilne bolezni ali kronične pljučne bolezni. RSV lahko pri starejših odraslih poslabša že obstoječe kronične bolezni, kot so astma, kronična obstruktivna bolezen pljuč in srčno popuščanje, kar lahko privede do resnih in življenjsko nevarnih zapletov. Rezultati raziskav kažejo tudi, da starejši odrasli po hospitalizaciji zaradi RSV okužbe lahko utrpijo akutno funkcionalno poslabšanje, ki lahko postane daljše narave ali celo trajno. Ocenjeno je, da je RSV po vsem svetu letno odgovoren za okoli 350.000 hospitalizacij odraslih oseb.

Zdravstvena stanja, povezana s povečanim tveganjem za hudo obliko RSV okužbe pri odraslih:

Kronična pljučna bolezen (KOPB in astma)

Kronična bolezen ledvic

Imunska oslabelost

Kronična srčno-žilna bolezen

Kronična jetrna bolezen

Kronična hematološka bolezen

Kronična ali progresivna nevrolška oz. nevro-mišična bolezen

Sladkorna bolezen

Drugi osnovni dejavnik, za katerega zdravnik ugotovi, da bi lahko povečal tveganje za hudo obliko RSV

Drugi dejavniki, povezani s povečanim tveganjem za hudo bolezen RSV:

- Krhkost in višja starost
- Bivanje v domu za starejše občane ali ustanovi za dolgotrajno oskrbo

Zdravljenje

Specifičnega zdravljenja za RSV ne poznamo. Otroke in odrasle zdravimo podporno. Uporabljamo zdravila za širjenje dihalnih poti, infuzije tekočin in elektrolitov, v hujših primerih pa tudi dodatek kisika ali mehansko predihavanje. Povišano telesno temperaturo nižamo z antipiretiki. **Prebolela bolezen ne pušča trajne imunosti, kar pomeni, da z RSV okužbo lahko zbolimo ponovno!**

Ali okužbo z RSV lahko preprečujemo?

RSV je zelo nalezljiv. Širi se s telesnim stikom z okuženo osebo (z dotikanjem, s poljubljanjem, z rokovanjem) in s širjenjem kužnih kapljic po zraku pri kašljanju in kihanju.

Prenos RSV okužbe lahko preprečujemo z ustreznimi higienskimi ukrepi, z zaščitnim vedenjem ter s cepljenjem.

Preventivni ukrepi:

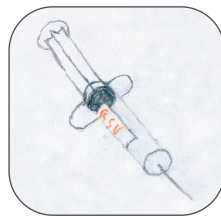
1.

Higienski ukrepi vključujejo umivanje rok z vodo in milom vsaj 20 sekund, uporabo razkužil ali alkoholnih razkužilnih robčkov, izolacijo v primeru bolezni, izogibanje kontakta z bolno osebo, pravilno higieno kihanja in kašljanja (v rokav), pogosto čiščenje površin ter zračenje.

2.

Zaščitno vedenje pomeni izogibanje zaprtim prostorom z veliko ljudmi v zimskih mesecih ter uporaba zaščitne maske.

3.

Cepljenje – v Sloveniji je od leta 2024 na voljo cepljenje proti RSV okužbi. Cepljenje je namenjeno nosečnicam z namenom zaščite novorojencev in majhnih dojenčkov proti RSV okužbi ter osebam, starejšim od 60 let.

Preprečevanje RSV okužbe s cepljenjem pri odraslih

Evropska agencija za zdravila je leta 2023 odobrila dve rekombinantni cepivi. Gre za prvi cepivi proti RSV okužbi doslej. Obe cepivi sprožita nastanek protiteles, usmerjenih proti prefuzijskemu proteinu F na površini virusa, kar vodi do tvorbe zaščitnih protiteles in aktivacije imunskega odziva. V Sloveniji je na voljo eno rekombinantno cepivo, ki je namenjeno za uporabo pri nosečnicah ter pri osebah, starejših od 60 let.

Ali je cepivo učinkovito?

Obe cepivi sta učinkoviti v preprečevanju potrebe po bolnišničnem zdravljenju ter zmanjšanju verjetnosti okužbe. Podobno kot pri drugih cepivih so raziskave pokazale, da cepivo dobro ščiti pred hudimi oblikami bolezni, manj pa pred samo okužbo oziroma blažjimi oblikami bolezni. Rekombinantni cepivi s 65 do 85 % učinkovitostjo preprečita okužbo spodnjih dihal, povzročeno z RSV pri osebah, starejših od 60 let. Učinkovitost je visoka, okoli 70 % tudi v preprečevanju potrebe po hospitalizaciji pri osebah z imunsko motnjo.

Ali je cepivo varno?

Najpogostejši neželeni učinek cepiva proti RSV pri starejših od 60 let je bolečina na mestu cepljenja. Večina neželenih učinkov je blagih do zmernih in izzvenijo v 1–2 dneh po pojavu. V kliničnih preskušanjih so po cepljenju proti RSV pri osebah, starejših od 60 let, poročali o resnih nevroloških stanjih, vključno s pojavom Guillain-Barréjevega sindroma. Zaenkrat ni jasno, ali je cepivo povzročilo te dogodke.

Tabela predstavlja pogostost pomembnejših neželenih učinkov pri cepljenju odraslih, starejših od 60 let, proti RSV okužbi.

Organski sistem	Neželeni učinki cepiva pri osebah, starih 60 let in več
Preobčutljivost	Zelo redko (< 1/10.000)
Bolečina na mestu cepljenja	Zelo pogosto ($\geq 1/10$)
Rdečina na mestu cepljenja	Pogosto ($\geq 1/100$ do < 1/10)
Otekline na mestu cepljenja	Pogosto ($\geq 1/100$ do < 1/10)
Guillain-Barrejev sindrom	Redko ($\geq 1/10.000$ do < 1/1.000)

Shema cepljenja

Glede na dosedanja dognanja priporočamo **cepljenje z enkratnim odmerkom pred pričetkom RSV sezone**. Cepimo lahko hkrati z drugimi cepivi. Podatkov o morebitni potrebi po poživitvenem odmerku pred vsako sezono še nimamo.

Cepljenje proti RSV je priporočljivo za osebe, stare 60 let in več, saj učinkovito preprečuje okužbo spodnjih dihal – bronhitis in pljučnico – in za 75 % zmanjša možnost, da bo oseba potrebovala zdravljenje v bolnišnici.

Okužba z RSV predstavlja pomemben zdravstveni problem, zato je izjemnega pomena, da izkoristimo vse možnosti preprečevanja okužbe.

Doc. dr. Nina Grasselli Kmet, dr. med.,
specialistka infektologije in intenzivne medicine

**Združenje za
infektologijo
SZD**